

Holmsbu-seminaret

Oslo, 5. september 2007

Utfordringer i Barentsregionen

- Russland som
stasingsområde

v/Johan P. Barlindhaug
Barlindhaug AS

Drivkreftene i nord

Nordområdene er i det internasjonale fokus

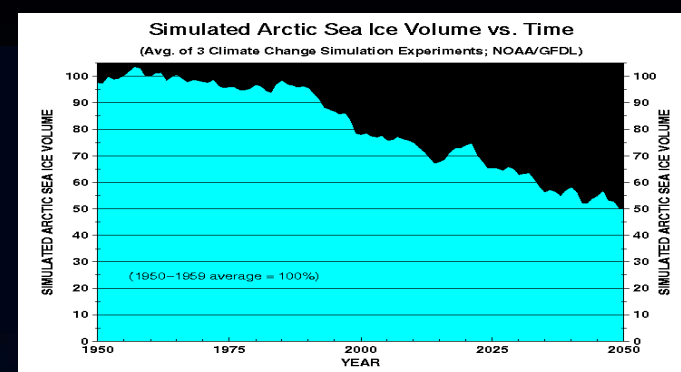
- Klimaendringene
- Energiressursene
- De marine ressurser
- Geopolitikk og jurisdiksjon

Nordområdepolitikken

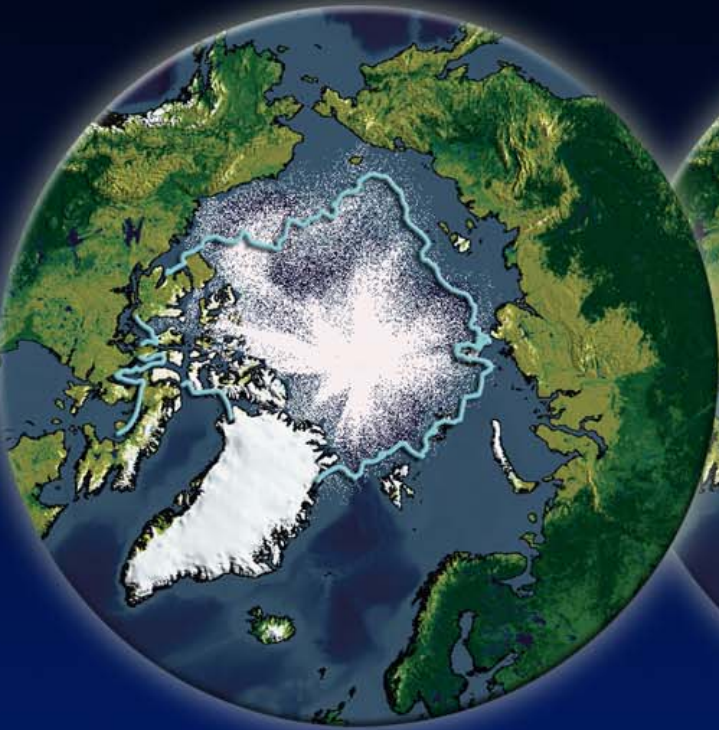
- Store og langsiktige nasjonale interesser skal ivaretas
- Potensialet i nord skal gi økt nasjonal verdiskapning
- og økte nordnorske ringvirkninger

GFDL Simulation Projects 50% Reduction by 2050

(2010-2030)

(2040 - 2060)

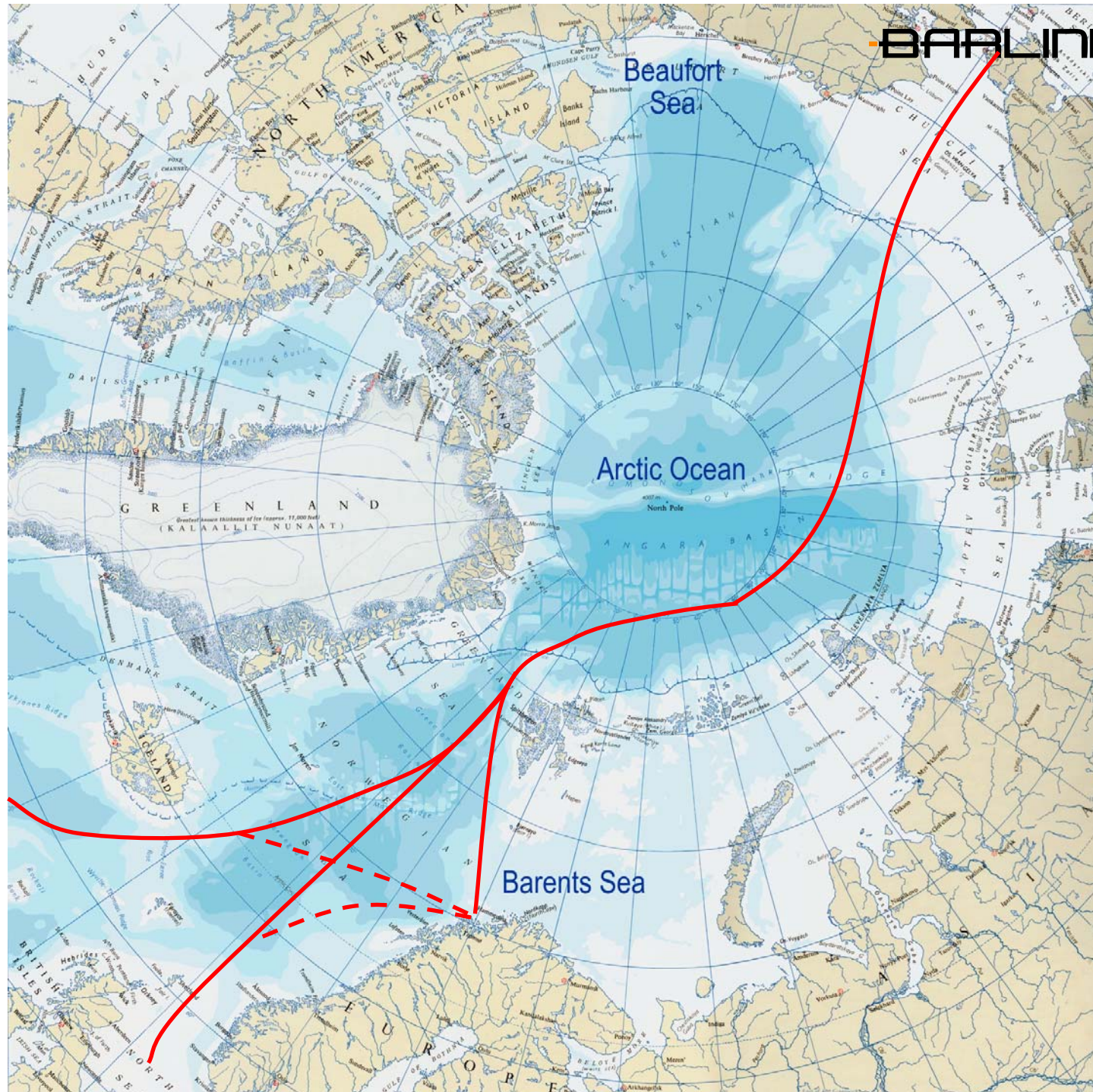
(2070 - 2090)

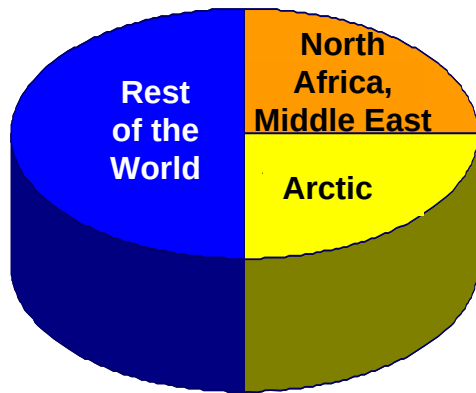
Five Models Project Sea Ice Extent for Mid-September

Det Arktiske Hav

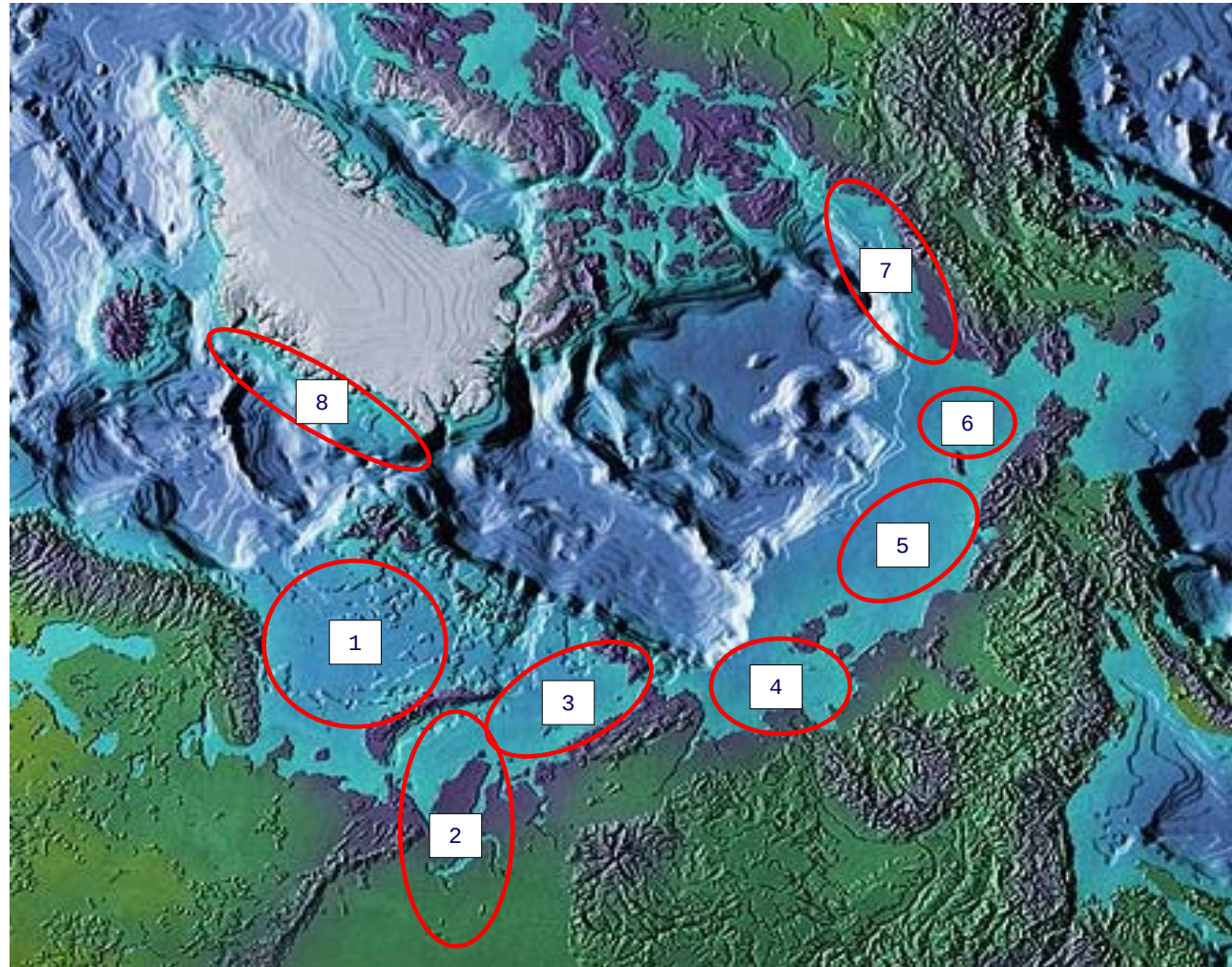
- Klimatrussel og industrielt potensiale
- ACIA prognoser i 2004
 - Regulær gjennomseiling i 2090 – 2100
 - Utvidet sommertrafikk rundt 2050
- Prognoser i 2007
 - Regulær gjennomseiling rundt 2050
 - Utvidet sommertrafikk rundt 2030

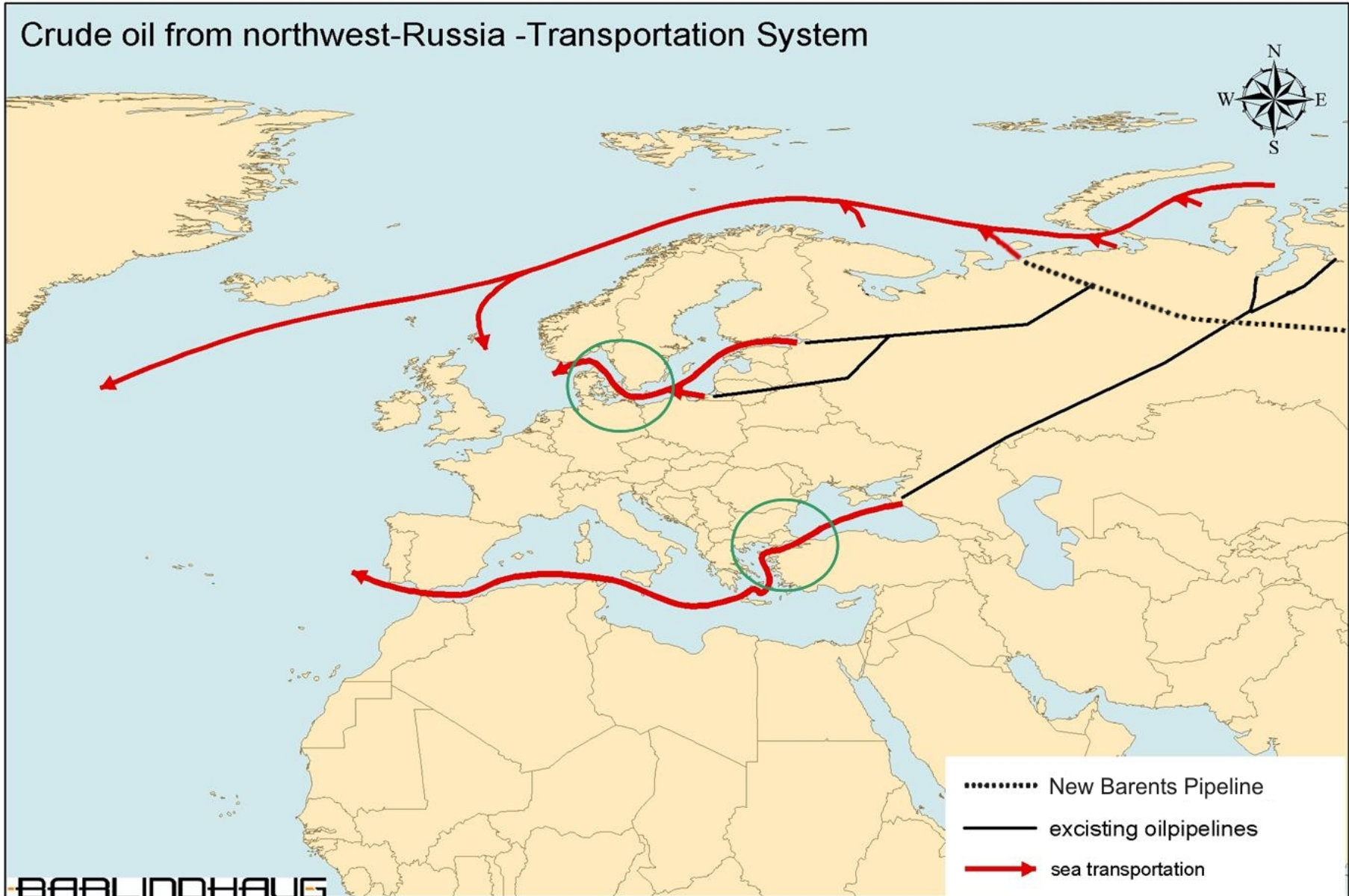
The World's Petroleum Potential

1. The Barents Sea
2. Southern Kara Sea and Western Siberia
3. Northern Kara Sea
4. The Laptev Sea
5. East Siberian Sea
6. The Chukchi Sea
7. Alaska North Slope
8. East Greenland

Crude oil from northwest-Russia -Transportation System

på Nordpolen

■ Og halve Nordishavet

sjonalt arktisk råd som skal få ansvaret for å overvåke Russlands interesser og utviklingen av den økonomiske aktivitet i regionen, meldte nyhetsbyrået ITAR-TASS. Forskningsoppdraget skal etter hvert overtas av et annet fartøy, og planene er at de innsamlende data skal bli sendt til FN i oktober. Det er Norge, Danmark, Canada, USA og Russland som kappes om

områder i nord, og det er ikke bare Russland som kommer med krav. Også Danmark (Grønland) og Canada mener de kan bevise at deres kontinentalsokkel går helt til Nordpolen. Også annen uenighet er dukket opp i takt med at isen smelter. Canada hevder Nordvestpassasjen er deres eget territorium, mens USA bestrider. Samtidig krangler

3 TING DU BØR VITE OM Nordpolen

- 1 Nordpolen ligger midt i Det arktiske hav, og er ikke noe landområde. Sjedybden er målt til 4087 meter.
- 2 Det er fortsatt omstridt hvem som var først på Nordpolen. Tradisjonelt har amerikaneren Robert Edwin Peary fått æren etter sin ekspedisjon i 1909. Andre mener at han ikke nådde polpunktet, og at en sovjetisk gruppe var først ute, i 1948.
- 3 Den første udiskutable observasjonen av Nordpolen ble gjort i 1926 av Roald Amundsen da han føy over i luftskipet Norge. Kilde: Wikipedia.org

Canada og Danmark om en liten øy mellom Grønland og den canadiske øya Ellesmere. Russland og USA er uenige om grensene i havet nord for Alaska og Sibir, og Norge og Russland er ennå ikke kommet til enighet om Grønsonen i Barentshavet.

IVENTET. Den norske regjering ser gjerne at interessen for nord-områdene øker i andre land, men man hadde nok ikke tenkt at det skulle føre til at Russland planter sitt flagg under Nordpolen.

Nytt kappløp i Arktis

STORMAKTSKAMP. Andres interesse for nordområdene, og spesielt for Arktis, kan komme til å bli større enn hva Norge setter pris på. Vi kan allerede nå se konturene av en fremtidig kamp mellom stormaktene om ressurser og vannveier.

Rygggrad. Vår store nabo i øst har begynt å røre på seg. To ferske eksempler: Russiske bombefly drar på tokt sørover langs norskekysten. I nord brøyter russiske forskningsfartøyer seg vei gjennom isen i Polhavet. Alt dette koster penger, og det har ikke russerne hatt på mange år. Nå vasser landet i oljepenger og president Vladimir Putin nøler ikke med å bruke dem. Budskapet er klart: Stormakten Russland er tilbake på arenaen.

«Vi ser nå et Russland som både har økonomisk rygggrad og politisk vilje til å fremme sine interesser på en aktiv måte», sier en ekspert på nordområdene.

«Vi må ikke mistenkeliggjøre Russland når det fremmer sine legitime interesser i nordområdene. Et sterkt og samlet Russland er langt å foretrekke fremfor et svakt og kaotisk Russland», sier en annen kilde tilknyttet Regjeringen.

Symboltelling. Så lenge Russland holdt seg til internasjonale spilleregler, lar man seg på norsk side ikke opphisse eller skremme av den planlagte og symboltellinge plasseringen av et russisk flagg på havbunnen under Nordpolen.

Man velger heller å fokusere på at Russland vilker innstilt på fremme sine krav om en forlenget sokkel gjennom FNs kontinentalsokkelkommisjon, slik Norge også har gjort. Og man legger samtidig ikke skjul på sin glede over at russiske og norske sokkelkrav ikke overlapper hverandre.

Den norske sokkelrekker etter norsk mening ikke opp til iskanten engang. Det gjør til gjengjeld den russiske – med god margin.

I andre land, for eksempel

morten.fyhn@aftenposten.no

i USA og Canada, ser man mer alvorlig og kanskje også mer realistisk på hva som skjer og – ikke minst – hva som kan komme til å skje i det arktiske området. Canada og Russlands sokkelkrav overlapper hverandre, og ferske uttalelser fra Ottawa tyder på at kampvilljen er stor, ja sikkert like stor som den russiske.

Klar USA-tale. Mens man på norsk side ligger lavt og ikke ønsker å snakke høyt om at sokkelstriden selvsagt handler om hvem som skal ha adgang til mulige olje- og gassressurser, kommer det til gjengjeld klar tale fra Washington.

Den republikanske eksperter på Russland og nordområdene, senator Richard Lugar, sa så sent som i mai i år at Russland i henhold til havtrettstraktatens bestemmelser håper å sikre seg adgang til olje- og gassressurser, ressurser som klimaendringene gradvis bidrar til å gjøre mer tilgjengelig.

Hvis ikke USA slutter seg til traktaten, kan Russland komme til å presse igjennom sine krav fordi USA ikke sitter ved forhandlingsbordet, hevder Lugar. Også demokratene Joe Biden, som leder Senatets utenrikskomité, samt president George W. Bush irrer for at USA skal ratifisere havtrettskonvensjonen.

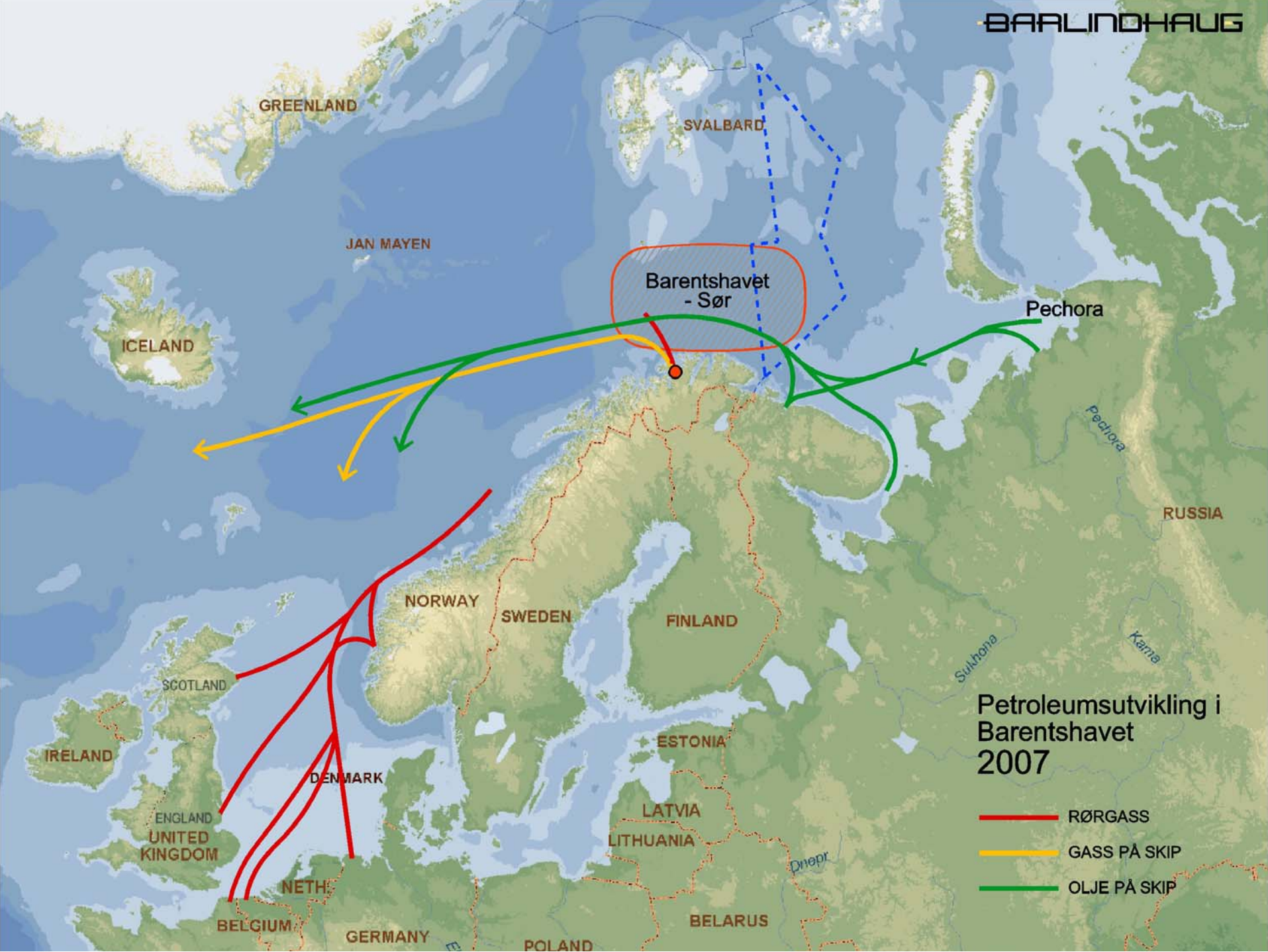
Også Danmark og EU følger nøye med i utviklingene i nord. De vet at det handler om mer enn «bare» ressurser. Fortsetter isen å smelte, åpner det seg en lukrativ passasje for skip som vil seile raskest vei mellom Asia og Nord-Amerika. Mange vil ønske å sikre seg kontroll over den.

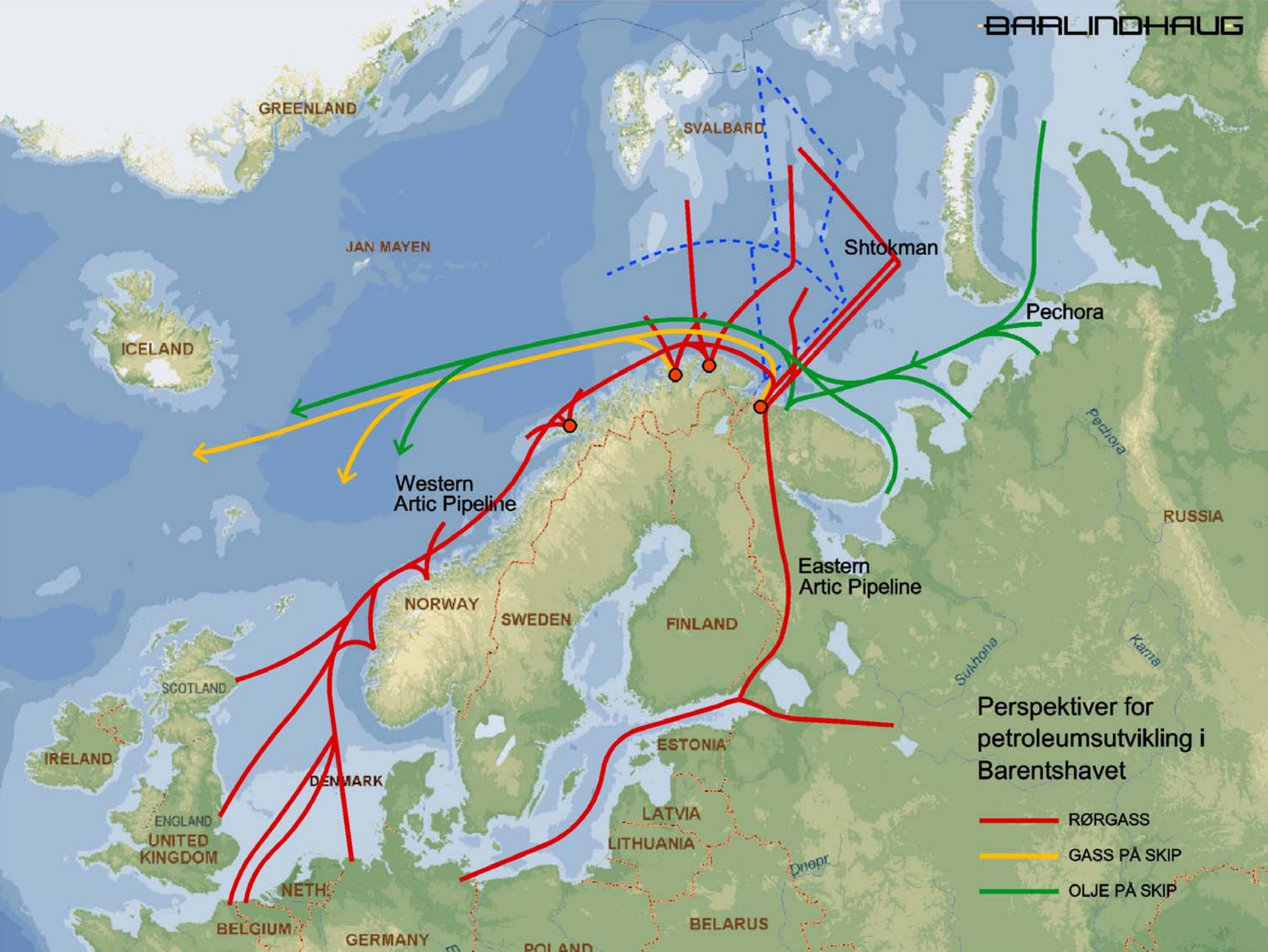
«Vi ser nå et Russland som både har økonomisk rygggrad og politisk vilje til å fremme sine interesser på en aktiv måte»

Sakset fra Aftenposten 26.07.07

Norsk handlingsrom i Svalbardsonen

- Folkerettens premisser
 - Stormaktspolitikk i en juridisk språkdrakt
 - Det hjelper ikke "å ha rett" dersom de "relevante stormakter" er uenige
- Energipolitikkens rasjonale
 - Det finnes ingen venner – kun interesser
- Fiskeripolitikkens rasjonale
 - Bærekraftig utvikling får økt internasjonal aksept
- Stormaktsinteressene må hensyntas
- En økonomisk sone rundt Svalbard?
 - De ikke-diskriminerende premisser fra øygruppen legges til grunn
 - Et eget skatteregime etableres (kfr. Lodgaard/FNI)
 - Norske lover, forvaltningsorganer og kontrollregimer

Western Arctic Pipeline

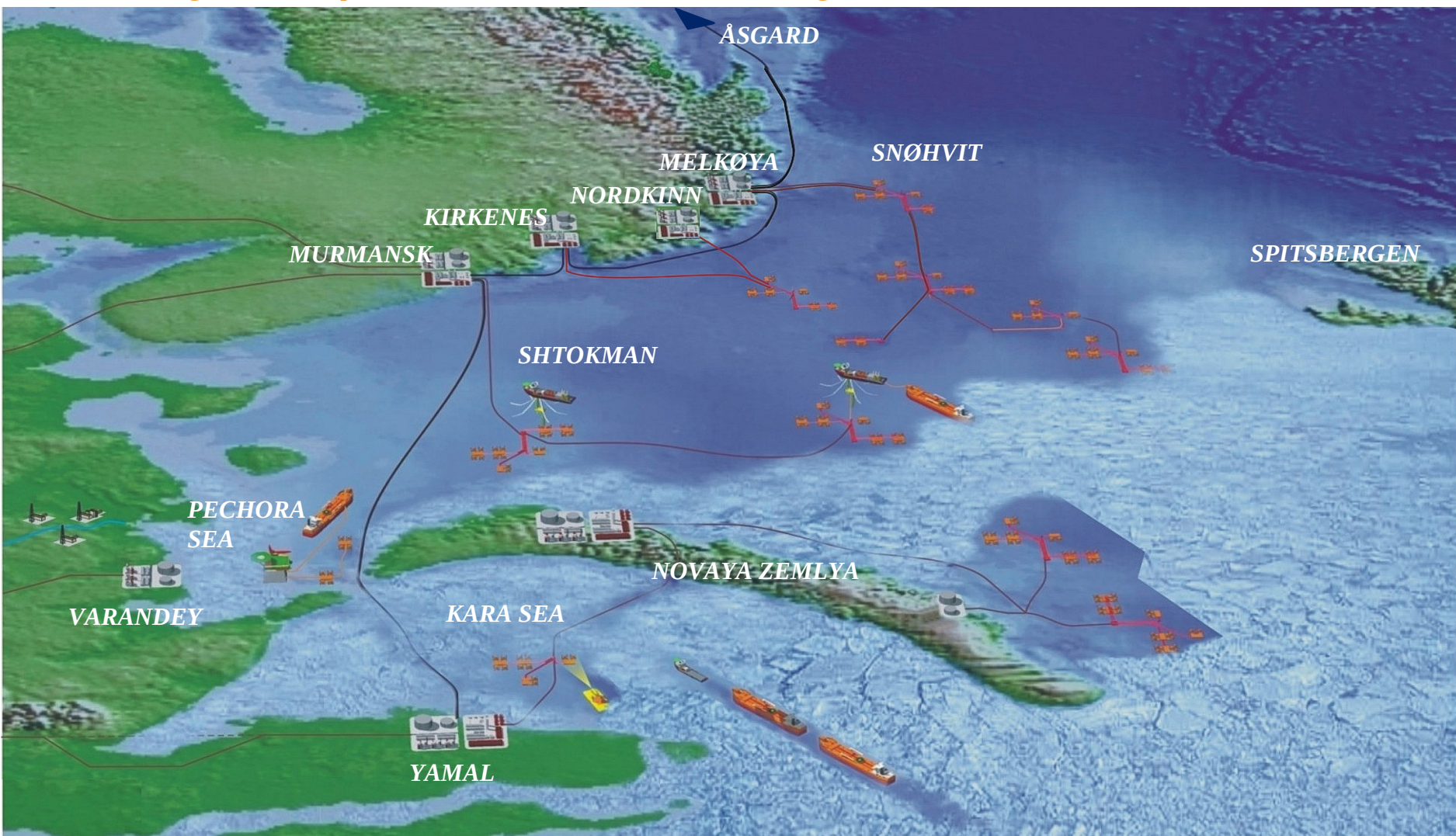
Eastern Arctic Pipeline

Perspektiver for
petroleumsutvikling i
Barentshavet

- RØRGASS
- GASS PÅ SKIP
- OLJE PÅ SKIP

Statoils ambisjon

Teknologi / kompetanse for bærekraftig drift i Arktis innen 2030

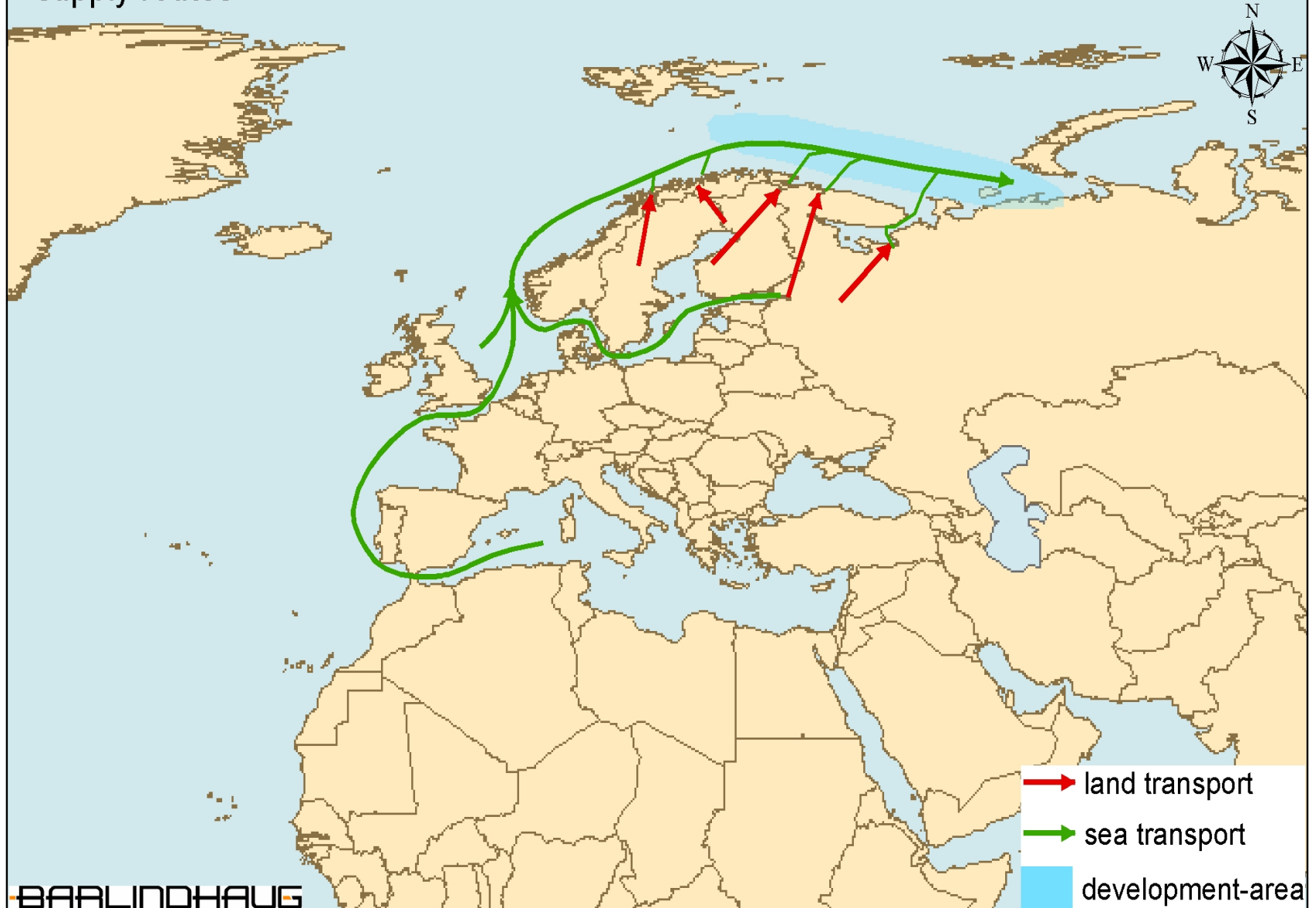

Holmsbu-seminaret, 5. september 2007

Shtokman-feltet

- Tyskland/EU vant mot USA – ***Rørgass, ikke LNG***
 - Eget eieransvar– et naturlig russisk valg
- Russisk dominans på egen sokkel (ref. også Sakhalin)
- For de norsk/russiske relasjoner i Barentshavet har beslutningen også positive sider
 - En Sthokman-deltagelse kan gi redusert norsk handlingsrom
- Utenlandsk deltagelse er et statlig energipolitisk forhandlingskort

Petroleum activity in the Barents Sea - supply routes

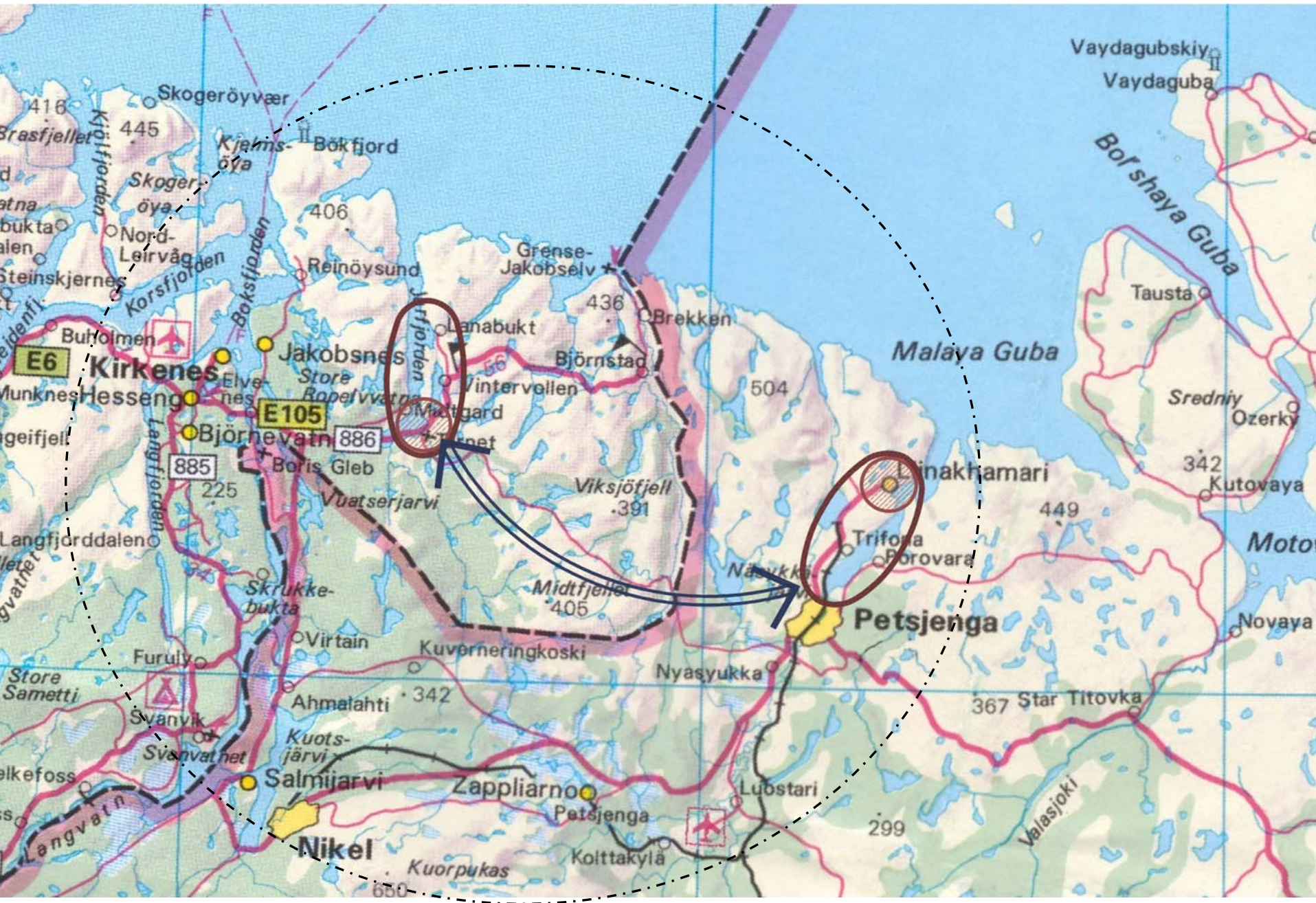
Norske Russlandsstrategier

- Vanskelighetene
 - Omstridt område
 - Svalbardsonen
 - Russland som raskt voksende stormakt
- Mulighetene
 - Må være tidlig tilstede i Barentshavet som energistormakt
 - Norges teknologiske forsprang innen offshore
 - Russisk suksess i å utnytte nordområdenes ressurser tilsier at norsk territorium i stor grad må benyttes
- Utfordringene
 - Balansere norsk og russisk verdisyn
 - Være faglig sterk og samtidig ydmyk

Russlandsdialogen om Barentshavet

- Gi konkret innhold i Putins invitasjon om
 - Strategisk partnerskap
 - Samarbeide om infrastruktur for olje og gass
- Samordne de politiske og industrielle prosesser
 - For Russland er dette en agenda
- Land- og offshoreaktivitet ses i sammenheng
 - Pomorsonen
 - "Industriell arkitektur" i Barentshavet
- Tilrettelegge for økt russisk aktivitet i Norge

Russian-Norwegian Cooperation Zone

Russiske prioriteringer

- Nordområdesatsing
 - Landbasert olje og gass
 - Offshore olje og gass
 - Transportinfrastruktur
 - By-renovering
- Sterk egenkontroll over strategisk viktige sektorer, bla:
 - Naturressurser
 - Kommunikasjon
- Maksimale russiske ringvirkninger ønskes
 - Standardoppgaver tar de selv
 - Importerer nå billig arbeidskraft fra bla. Kina

Norske muligheter (og risiko)

- Et marked for
 - De avanserte og spesielle produkter
 - Komplekse og tidskritiske prosjekter som krever meget profesjonell gjennomføringskompetanse
- Et marked preget av
 - Samarbeid og avhengighet
 - Risiko for å sitte med "Svarteper" og "takke for hjelpen"